

Umeå kommun

Rektorn vid Östermalmsskolan

Beslut för grundskola och grundsärskola

efter tillsyn av Östermalmsskolan
i Umeå kommun

Tillsyn i Östermalmsskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Umeå kommun under höstterminen 2012/vårterminen 2013. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Östermalmsskolan besöktes av Skolinspektionen den 5 december 2012.

Fakta om skolan

Utbildningen vid Östermalmskolan omfattar förskoleklass, grundskola årskurserna 1-6, grundsärskola samt fritidshem. Eleverna är organiserade i åldershomogena klasser med två mentorer per elevgrupp. Fritidsverksamheten är lokal- och verksamhetsintegrerad i skolan. Varje åldersgrupp till och med årskurs 3 har ett eget fritidshem. Elever i årskurserna 4-6 har en gemensam fritidsklubsverksamhet. Därtill ordnar skolan fritidsverksamhet på kvällstid för äldre elever cirka fem gånger per termin. Skolan har fem arbetslag där olika personalkategorier arbetar och samverkar nära eleverna. Rektor har arbetat cirka ett år vid skolan.

Bedömningen av fritidshemmets verksamhet redovisas i ett separat beslut.

Kunskapsresultat

Östermalmsskolan redovisar resultaten av de nationella ämnesproven i årskurserna 3, 5 och 6. Av redovisning framgår att resultaten i ämnesprovet svenska i årskurs 3 ligger lägre än genomsnittet i Umeå kommun och att resultatet sjunkit jämfört med år 2011. Resultatet i matematik ligger på samma nivå som kommungenomsnittet. I båda ämnena når flickorna högre resultat än pojkarna. Enligt rektorn har flera elever behövt mycket stöd i skolarbetet och att åtgärder vidtagits. Vidare redovisar skolan att elever i hög utsträckning nådde kravnivån för godkänt i årskurs 6 i de nationella ämnesproven matematik, svenska och engelska läsår 2012. Resultatet i engelska ligger något under kommungenomsnittet.

Av officiell statistik framgår att andelen elever i årskurs 3 som nått kravnivån för godkänt i ämnena matematik och svenska läsår 2012 varierar i de olika delproven mellan 80-100 procent. Ett av sju delprov i matematik, samt fyra av åtta delprov i svenska ligger under nivån för riket. Vidare framgår att andel elever i årskurs 6 som nått kravnivån för godkänt i de olika delproven i svenska, matematik och engelska varierar mellan 82-94 procent. Ämnesproven i svenska och matematik ligger över nivån för riket medan ett av delproven i engelska ligger under nivån för riket.

När det gäller måluppfyllelsen i årskurs 3 och 6 redogör skolan för antal elever som inte nått de nationella målen. Enligt skolans beskrivning nådde elever i årskurs 6 de nationella målen i hög utsträckning. Måluppfyllelsen i årskurs 3 var inte lika hög. På skolenhetsnivå saknas dock en dokumenterad sammanställning av kunskapsresultaten i dessa årskurser relaterad till kunskapskraven i de olika ämnena varför Skolinspektionen inte kunnat bedöma kunskapsresultaten i sin helhet.

Helhetsbedömning

Enligt rektorn vid Östermalmsskolan har elevernas måluppfyllelse generellt över tid varit god.

Av skolans resultatredovisning framgår att de flesta eleverna nådde kunskapskraven i årskurs 6 vårterminen 2012. I årskurs 3 var det några elever som inte nådde kunskapskraven. De nationella ämnesproven i årskurs 6 visar att eleverna nådde goda resultat, särskilt i svenska och matematik. Nationella ämnesprov för årskurs 3 visar på försämrade resultat i svenska.

Som ett led i arbetet mot ökad måluppfyllelse måste skolan förbättra sin uppföljning och analys av elevernas kunskapsresultat i årskurserna 3 och 6. Av redovisad dokumentation framgår en beskrivning av antal elever som inte nått de nationella målen. Däremot saknas en dokumenterad sammanställning och analys på skolenhetsnivå av elevernas kunskapsresultat relaterad till kunskapskraven i svenska, svenska som andraspråk, matematik och de samhälls- och naturorienterande ämnesblocken i årskurs 3 samt i varje enskilt ämne som har kunskapskrav i årskurs 6. Skolinspektionen vill framhålla vikten av att elevernas resultat sammanställs till en resultatbild på skolnivå. På så vis ges möjlighet att över tid följa och analysera skillnader i resultat exempelvis mellan ämnen, klasser och kön.

Tillsynen visar att det vid Östermalmsskolan pågår ett aktivt arbete med att implementera en ny organisation i syfte att förbättra verksamhetens kvalitet. Som ett led i detta sker också insatser för att utveckla elevhälsoarbetet. Det är Skolinspektionens bedömning att rektorn i det fortsatta utvecklingsarbetet behöver tydliggöra rutiner och arbetsgång i arbetet med särskilt stöd. I det arbetet är det också angeläget att de olika delarna i processen följs upp och utvärderas. Skolan behöver också fortsätta sitt utvecklingsarbete gällande de individuella utvecklingsplanerna i syfte att tydliggöra vilka insatser som behövs för att eleverna ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.

Av intervju med rektorn och dokumentstudier framgår att flertalet elever vid Östermalmsskolan trivs bra i sina klasser och att denna resultatbild varit stabil över tid. Rektor uppger att klimatet på skolan övervägande är gott och att skolan arbetar aktivt med främjande, förebyggande och åtgärdande insatser.

Personal från fritidshemmet har en central roll i arbetet med normer och värden och det framgår att skolan har ett likabehandlingsteam som arbetar med dessa frågor. Enligt skolans egen kartläggning framkommer dock att alla elever vid skolan inte känner sig trygga. Det är signaler som måste tas på största allvar. I skolans fortsatta arbete är det viktigt att skolans likabehandlingsplan utvecklas så att den motsvarar skollagens krav.

Skolinspektionen har vid tillsyn av skolenheter i Umeå kommun, däribland Östermalmsskolan, bedömt att det finns anledning att närmare granska om huvudmannen uppfyller de författningar som gäller rektorsansvar i samband med en skolenhets placering av en elev i någon av kommunens särskilda undervisningsgrupper. Skolinspektionen har för avsikt att redovisa sin beskrivning och bedömning i denna del i Skolinspektionens kommunbeslut.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Umeå kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 15 maj 2013 redovisas för Skolinspektionen.

Särskilt stöd

Bedömning

Umeå kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- I skolans åtgärdsprogram måste tydligt framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur de ska följas upp och utvärderas.
- Vid beslut om åtgärdsprogram ska upprättas eller inte ska besvärshänvisning lämnas.

Motivering

Enligt skollagen ska elever ges stöd och stimulans att utvecklas så långt som möjligt. Av läroplanen framgår att undervisningen ska anpassas till varje elevs behov och förutsättningar. En elevs svårigheter ska i första hand lösas inom ramen för den ledning för lärande som alla elever ska ges. En elev kan emellertid behöva ytterligare stöd vilket benämns särskilt stöd. Av skollagen framgår vidare att det ska anmälas till rektor i de fall då det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller har andra svårigheter. Rektor har ansvar för att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds och att samråd ska ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att en elev behöver särskilt stöd ska eleven ges så-

dant och ett åtgärdsprogram ska utarbetas. Rektor fattar beslut om åtgärdsprogram. Av åtgärdsprogrammen ska framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur de ska följas upp och utvärderas. Vid beslut om åtgärdsprogram ska upprättas eller inte ska en besvärshänvisning lämnas. Enligt skollagen ska särskilt stöd i huvudsak ges inom ramen för den ordinarie undervisningen.

Enligt rektor har skolan en arbetsgång i arbetet med särskilt stöd som skollagen föreskriver. Skolan har också enligt uppgift tillgång till olika kompetenser i arbetet med särskilt stöd.

Skolinspektionen ser dock vissa otydligheter avseende skolans rutiner vid utredningar av elevers behov samt i vad mån elevens behov styr åtgärdernas utformning. Enligt rektor har många elever fått särskilt stöd i form av enskild undervisning av speciallärare eller i mindre undervisningsgrupper. Det framgår att enskild undervisning fortfarande är en vanlig åtgärd i arbetet med särskilt stöd. Åtgärderna styrs sålunda inte alltid av elevernas behov.

Skolinspektion vill i sammanhanget konstatera att särskilt stöd i första hand ska ges inom klassens ram. Det är också viktigt att noggranna utredningar alltid måste föregå beslut om åtgärdsprogram och särskilda stödåtgärder. I annat fall riskeras att eleven inte får det särskilda stöd de har behov av.

Att rutinerna i arbetet med särskilt stöd inte fullt ut fått genomslag märks också i de åtgärdsprogram Skolinspektionen tagit del av. I dessa framgår inte alltid elevernas behov, konkreta åtgärder och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Åtgärdsprogrammen saknar också en besvärshänvisning.

Tillsynen visar att det vid Östermalmskolan pågår ett förbättringsarbete kring arbetet med särskilt stöd; ett förbättringsarbete som enligt rektorn syftar till att tydliggöra roller och ansvar i arbetet med särskilt stöd samt att tydliggöra rutinerna kring upprättandet av åtgärdsprogram. Enligt rektorn eftersträvas också en mer inkluderande lärmiljö i arbetet med särskilt stöd.

Det är Skolinspektionens bedömning att det i åtgärdsprogrammen tydligt måste framgå vilka behoven är och hur de ska tillgodoses.

Författning

3 kap. 8-9 §§ och 28 kap. 16 § skollagen

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Umeå kommun en anmärkning.

Trygghet och studiero

Bedömning

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brister inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Rektor vid Östermalmskolan måste se till att det för skolenheten finns en plan mot kränkande behandling som motsvarar skollagens krav. Det ska av planen framgå vilka åtgärder som skolan avser vidta med utgångspunkt i en kartläggning av verksamhetens behov. Föregående års åtgärder ska utvärderas i planen mot kränkande behandling.
- Rutiner för hur signaler rapporteras till huvudmannen när en elev upplever sig vara kränkt måste uppfylla skollagens krav.

Motivering

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det årligen för varje verksamhet upprättas en plan mot kränkande behandling med en översikt av de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som skolan avser påbörja eller genomföra under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. Skolan ska också ha rutiner för hur anmälan om en elev som upplever sig vara kränkt ska rapporteras till huvudman.

Östermalmskolan har upprättat en likabehandlingsplan som bland annat beskriver förebyggande och åtgärdande insatser i arbetet mot kränkningar och diskriminering. Datum för planen framgår inte. Av dokumentation och intervju med rektor framgår att skolan använder olika metoder för att kartlägga verksamhetens riskområden, exempelvis genom kontinuerliga samtal med elever och rastvärdar. Skolan genomför också egna trivselenkäter till eleverna som följs upp och analyseras och där åtgärder vid behov vidtas. I Östermalmskolas plan beskrivs dock generella förebyggande åtgärder och det är svårt att se vilka åtgärder som tar sin utgångspunkt i en aktuell kartläggning. Mot bakgrund av resultatet av skolans egen trivselenkät är det enligt Skolinspektionen angeläget att slutsatsen av skolans analysarbete resulterar i konkreta åtgärder som tydliggörs i planen. Av planen framgår inte heller att en utvärdering av föregående års insatser genomförts. Vid skolan pågår ett utvecklingsarbete avseende likabehandlingsplanen. Det framgår av dokumentation och intervju med rektor.

Det framgår också, i intervju med rektorn, att rutinerna är otydliga gällande rektors ansvar att skyndsamt rapportera signaler om kränkningar till huvudman. Rektor beskriver att skolans personal informerats om att rapportera

kränkningar till huvudmannen via intranätet. Rektor informeras också av personalen.

Skolinspektionens bedömning är att skolans likabehandlingsplan förbättras så att den motsvarar skollagens krav, samt att rutinerna tydliggörs avseende rektors ansvar att rapportera signaler om kränkningar till huvudman.

Skolans rektor och Umeå kommun förutsätts åtgärda bristen och någon redogörelse behöver inte lämnas till Skolinspektionen.

Författning

6 kap. 8 och 9 §§ skollagen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brister inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- I arbetet med att följa elevernas kunskapsutveckling måste rektor se till att samtliga ämnen följs upp på skolövergripande nivå.
- Rektor måste på skolenhetsnivå sammanställa och analysera kunskapsresultaten i årskurs 3 och årskurs 6 i de ämnen där det finns kunskapskrav.
- Rektor ska se till att det systematiska kvalitetsarbetet dokumenteras.

Motivering

Enligt skollagen ska rektorn ansvara för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. Rektorn ansvarar också för att kvalitetsarbetet dokumenteras. Enligt läroplanen ansvarar rektorn för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven.

Av dokumentation och intervju med rektorn framgår att rektorn kontinuerligt följer elevernas kunskapsutveckling på skolenhetsnivå, framför allt i svenska, matematik, engelska och idrott. Vidare sammanställs och analyseras resultaten av de nationella ämnesproven över tid. Enligt intervjun följer rektorn upp elevernas kunskapsresultat i årskurserna 3 och 6 via samtal med lärare i slutet av vårterminen. På skolenhetsnivå saknas dock en dokumenterad sammanställning och analys av elevernas måluppfyllelse i årskurs 3 i ämnena svenska, svenska som andraspråk, matematik och de natur- och samhällsorienterande ämnesblocken, samt i varje ämne där kunskapskrav finns i årskurs 6. Skolan saknar därmed viktiga underlag i sitt kvalitetsarbete för att vidta relevanta åtgärder i syfte att öka måluppfyllelse.

Det är Skolinspektionens bedömning att rektor på skolenhetsnivå mer systematiskt behöver följa upp elevernas kunskapsutveckling i alla ämnen, samt se till att kunskapsresultaten i årskurserna 3 och 6 sammanställs och analyseras.

Skolans rektor och Umeå kommun förutsätts åtgärda bristen och någon redogörelse behöver inte lämnas till Skolinspektionen.

Författning

4 kap. 4-6 §§ skollagen

På Skolinspektionens vägnar

Elisabeth Ahlgren
Enhetschef

Anna Davis
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med

anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).